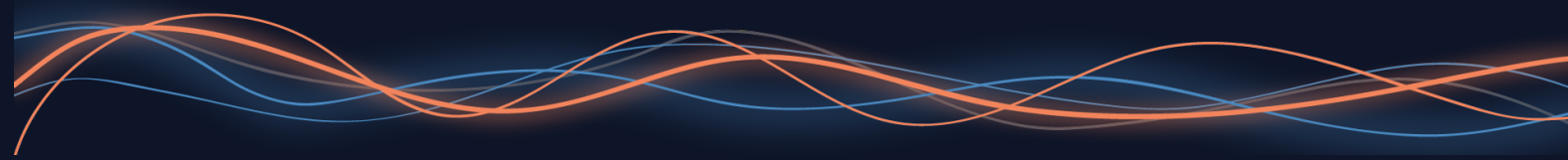

KUUSAMON LENTOASEMAN VAIKUTUSALUEEN MATKAILULENTOLIIKENTEN ARVIONTI

Naturpolis Oy

12.12.2025

Sisältö

1. Yleistä	3
2. Kuusamon lentoasema	4
3. Nykyinen tilanne ja yhteydet	6
3.1 Matkustusreitit Kuusamon lentoasemalta	7
3.2 Matkustusreitit suorien reittien kautta	10
3.3 Nykytilan vahvuudet ja heikkoudet - yhteydet	14
4. Lentoyhtiö- ja matkanjärjestäjämarkkinoinnin materiaalien ja toimintatapojen kehittäminen	17
5. Liikematkustuksen näkymät	19
6. Alueen kohokohdat ja matkailullisesti merkittävät kohteet kansainvälisillä markkinoilla..	21
6.1 Ruka-Kuusamo	22
6.2 Salla	22
6.3 Posio	23
6.4 Suomussalmi	24
6.5 Taivalkoski	24
6.6 Pudasjärvi – Syötteen alue	25
7. Lentoliikenteen kehityssuunnitelma	26
8. Johtopäätökset	28
Lähteet	30

1. Yleistä

Tämä raportti on laadittu osana CHARLES – Lentoliikenteen uudet avaukset Pohjois-Pohjanmaalla -hanketta, jota toteuttaa Koillis-Suomen kehittämissyhtiö Naturpolis Oy. Hankkeen tavoitteena on vahvistaa Kuusamon lentoaseman vaikutusalueen saavutettavuutta ja luoda toimintamalli lentoliikenteen kehittämiseksi pitkällä aikavälillä. Tavoitteena on lisätä alueen kansainvälistä houkuttelevuutta matkailun ja elinkeinoelämän näkökulmasta sekä parantaa yhteyksiä erityisesti Euroopan keskeisiin vaihtokenttiin.

Raportti keskittyy Kuusamon lentoaseman merkitykseen ja sen kautta tapahtuvan matkailun lentoyhteyksien kehittämiseen. Tarkastelu ulottuu laajasti koko lentoaseman vaikutusalueelle, johon kuuluvat Kuusamon lisäksi Rukan alue, Salla, Posio, Taivalkoski, Suomussalmi ja Pudasjärvi-Syötteen alue. Raportissa esitetään nykytila, kehitysnäkymät sekä alueelliset vahvuudet ja investointisuunnitelmat, jotka tukevat Kuusamon saavutettavuuden ja vetovoiman kasvattamista lentoyhtiöiden ja matkanjärjestäjien suuntaan.

Kuusamo on saavutettavissa myös maanteitse ja rautatieyhteyksien kautta. Tämä raportti kuitenkin keskittyy lentoyhteyksien kehittämiseen. Liityntäliikenteellä muilta lentoasemilta on merkitystä Kuusamon lentoaseman saavutettavuuteen ja uusien lentoyhteyksien avausmahdollisuuksiin. Pääpaino on lentoliikenteessä ja sen kehittämisessä – niin suorien reittien, kausiyhteyksien kuin kotimaisen lentoverkoston osalta. Raportin tuloksia ja havaintoja hyödynnetään Kuusamon lentoaseman vaikutusalueen saavutettavuuden kehittämisessä sekä tulevien markkinointi- ja esittelymateriaalien valmistelussa lentoyhtiöille ja matkanjärjestäjille.

Raportti tehdään osana CHARLES-hankkeen toimenpiteitä. CHARLES – Lentoliikenteen uudet avaukset Pohjois-Pohjanmaalla -hanke on alueellinen kokonaisuus, jonka tavoitteena on parantaa Pohjois-Pohjanmaan saavutettavuutta ja vahvistaa kansainvälisen matkailun vetovoimaa lentoliikenteen keinoin. Hanke kokoaa eri matkailualueiden ja toimijoiden osaamisen yhteiseksi kehittämistyöksi ja pyrkii rakentamaan pitkäjänteisiä sekä systemaattisia toimintamalleja lentoyhteyksien lisäämiseksi.

Hankkeen toteutusaika on 1.3.2025–28.2.2027, ja sen kokonaisbudjetti on 438 555 euroa. Keskeistä on lentoyhtiöiden, matkanjärjestäjien ja alueellisten toimijoiden yhteistyö, joka mahdollistaa uusien yhteyksien valmistelun, markkinoinnin ja pitkäjänteisen kehittämisen. Hanke toteutetaan yhteistyössä Naturpoliksen, Visit Oulun ja Kalajoen kanssa, Pohjois-Pohjanmaanliitto toimii rahoittajana.

Naturpolis Oy vastaa hankkeessa Kuusamon lentoaseman ja sen laajan vaikutusalueen lentoyhteyksien kehittämisestä ja olemassa olevien yhteyksien laajentamiseen ympärivuotiseksi. Työhön kuuluu alueen lentosaavutettavuuden vahvuuksien ja kehityskohteiden analysointi, sekä Kuusamon seudun profiilin vahvistaminen lentoyhtiöiden suuntaan. Lisäksi Naturpolis rakentaa toimintamalleja ja yhteistyöverkostoja, jotka tukevat lentoliikenteen kehittämistä pitkäjänteisesti myös hankkeen jälkeen.

Hanketoteuttajat

2. Kuusamon lentoasema

Kuusamon lentoasema (IATA: KAO, ICAO: EFKS) on Pohjois-Suomessa sijaitseva Finavian hallinnoima lentoasema, joka toimii keskeisenä yhteysporttina erityisesti Ruka–Kuusamon matkailualueelle. Lentoasema sijaitsee vain noin kuuden kilometrin päässä Kuusamon keskustasta ja noin 25–30 kilometrin etäisyydellä Rukalta, mikä tekee siitä tärkeän solmukohdan alueen matkailuliikenteelle.

Lentoasemalla on yksi kiitotie, jonka pituus on 2 460 metriä ja leveys 45 metriä. Kiitotie on asfaltoitu ja sen tunnus on 12/30. Lentoasema on varustettu nykyaikaisilla palveluilla ja infrastruktuurilla, jotka mahdollistavat niin säännöllisen reittiliikenteen kuin kausiluonteisen charter-liikenteenkin operoinnin.

Vuonna 2024 Kuusamon lentoaseman kautta kulki yhteensä 126 129 matkustajaa, joista suurin osa liittyi matkailuun. Kotimaan liikenteessä Helsinki muodostaa lentoaseman tärkeimmän solmukohdan ja tarjoaa hyvät jatkoyhteydet muualle Eurooppaan ja maailmalle. Kansainvälisessä liikenteessä lentoasema on erityisesti talvikaudella yhteydessä Keski-Eurooppaan; muun muassa Saksasta, Iso-Britanniasta ja Sveitsistä on operoitu suoria lentoja Kuusamoon. Näiden lisäksi alueelle on järjestetty kausittaisia charter-yhteyksiä useista eurooppalaisista kaupungeista.

Kuva 1: Kuusamon lentoaseman ja lentoaseman vaikutusalue (Kartta: Naturpolis Oy)

Kuusamon lentoaseman vaikutusalueeseen kuuluu luonnollisesti Ruka, joka on alueen merkittävin matkailukohde. Lentoasema kuitenkin palvelee laajemminkin Koillismaan ja osin Itä-Lapin matkailua. Erityisesti Salla, Posio, Taivalkoski, Pudasjärvi ja Suomussalmi hyötyvät lentoaseman saavutettavuudesta, ja ne muodostavat Ruka-Kuusamon rinnalla tärkeän osan lentoaseman matkailullista vaikutusalueetta. Näin lentoasema toimii paitsi Rukan porttina, myös koko laajemman alueen matkailun ja taloudellisen elinvoiman tukipilarina.

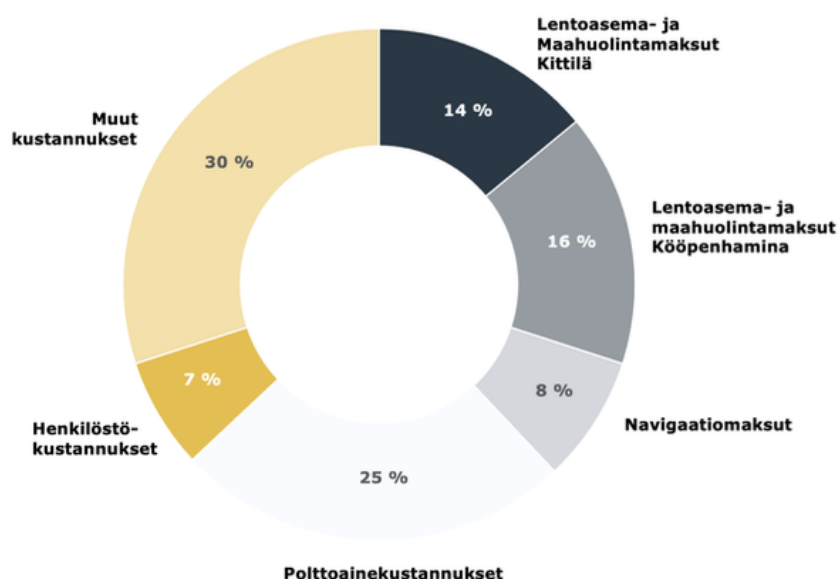
Kuusamon lentoaseman merkitys erityisesti alueen matkailulle on suuri. Se palvelee laajasti Koillismaan, Itä-Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan matkailu- ja elinkeinoelämää, ja sen toimivuudella on suora vaikutus alueen kilpailukykyyn sekä matkailun kestävään kasvuun.

Valtakunnallinen Liikenne 12 -suunnitelmassa on mainittu, että valtion taholta käydään läpi pitkällä aikavälillä Suomen lentoasema verkostoa, jossa yhteydessä määritetään strategisesti tärkeät lentoasemat. Kuusamon lentoasema mahdollistaa alueen saavutettavuuden näkökulmasta tärkeän osan kokonaissaavutettavuutta Koillis-Suomessa. Tämän vuoksi Kuusamon lentoaseman ja sen yhteyksien jatkuva edunvalvonta on keskeistä.

Edunvalvonta varmistaa, että lentoyhteyksien kehittämisen tarpeet, matkailun merkitys ja alueen saavutettavuuden erityispiirteet tunnistetaan valtakunnallisessa päätöksenteossa. Lentoaseman aseman vahvistaminen osana valtakunnallista lentoverkkoa edellyttää pitkäjänteistä yhteistyötä Finavian, liikenne- ja viestintäministeriön sekä alueellisten ja maakunnallisten toimijoiden välillä, jotta lentoliikenteen kehittämiseen liittyvät linjaukset tukevat Koillismaan elinvoimaa ja kansainvälistä saavutettavuutta.

3. Nykyinen tilanne ja yhteydet

Yleisesti lentoliikenteessä yhteyksien osalta lentoyhtiöt Keski-Euroopassa näkevät haasteena Suomen syrjäisen sijainnin, joka johtaa pitkään lentoaikaan. Pitkä lentoaika tarkoittaa lentoyhtiöille kasvavaa polttoainekulua ja toisaalta lentokoneella voitaisiin tehdä yhden Suomeen suuntautuvan menopaluu lennon aikana kaksi menopaluu lentoa Keski-Euroopassa ja Välimeren alueella. Toisaalta lyhyemmällä reiteillä kone tekee useampia laskeutumis- ja tällöin lennon kokonaiskustannuksiin kohdentuu enemmän lentoasemamaksuja.

Kuva 2: Kittilä-Kööpenhamina lennon kustannusten jakautuminen (Lähde: Lentoasematoiminnan järjestämisen vaihtoehtoja -rapotti 2024)

Uusien yhteyksien avaamista tukemaan lentoasemilla on usein laadittu helpotuksia ja alennuksia uuden reitin aloitukseen, jotka ulottuvat 1-3 vuoden ajalle. Alennuksen ehdot vaihtelevat ja niihin liittyy rajoituksia ja määräyksiä esimerkiksi lentoyhteyden tiheydestä ja siitä onko kyseessä reitti- vai tilauslento. Esimerkiksi Finavian uusiin reittiavauksiin liittyvät tiedot löytyvät yhtiön nettisivuilta. Finavia tarjoaa tukia uusien reittien avaamiseen 1-5 vuoteen riippuen esimerkiksi lennon pituudesta. Alennukset kohdistuvat laskeutumis- ja matkustajamaksuihin.

Kuusamon lentoasema (KAO) on Ruka-Kuusamon matkailualueen keskeinen portti, jonka merkitys korostuu erityisesti kansainvälisessä matkailussa. Lentoyhteydet ovat yhdistelmä päivittäisiä kotimaan lentoja sekä valikoituja kansainvälisiä reittilentoja ja kausiluonteisia charter-yhteyksiä.

Reittitarjontaan kuuluvat vuonna 2025 Finnairin Helsinki-Kuusamo-lennot, joita liikennöidään talvikaudella 2–6 kertaa päivässä ja kesällä 1–2 kertaa päivässä. Helsingin kesäliikenteessä on kesäkaudella myös päiviä, jolloin operaatioita ei ole. Syksyllä 2025 esimerkiksi tiistaisin ei ollut Kuusamoon lentoa Helsingistä. Lufthansa operoi Frankfurt-Kuusamo-reittiä kerran viikossa

talvikaudella, Eurowings lentää Düsseldorfista Kuusamoon kerran viikossa ja Edelweiss Zürichistä kerran viikossa. Lisäksi alueelle lennetään charter-lentoja useista Keski-Euroopan ja Iso-Britannian suurkaupungeista sesonkiluonteisesti talvikaudella. Charter-toimijoiden ja lentojen määrä vaihtelee vuosittain. Raportin kirjoitushetkellä marraskuussa 2025 talvikaudelle 2025-2026 oli vahvistettu 11 Charter-operaattorin lentoja.

Kuusamon lentoasema palvelee paitsi Ruka-Kuusamoa, myös laajemmin Koillismaan ja Itä-Lapin aluetta. Vuonna 2024 Kuusamon lentoaseman (KAO) vaikutusalue oli Suomen kolmanneksi suurin Lapin alueen matkailukohde noin 1,4 miljoonalla yöpymisellä. Vertailussa Kittilän lentoaseman (KTT) oli suurin n. 1,54 miljoonalla yöpymisellä ja Rovaniemi (RVN) toisena 1,5 miljoonalla yöpymisellä. Kuusamon lentoaseman tärkeimpiä lähtömaita ovat Suomi, Iso-Britannia, Saksa ja Alankomaat, mutta kysyntää on myös Espanjasta, Ranskasta ja Sveitsistä. Iso-Britannia on yksi merkittävimmistä markkina-alueista, ja sen osuus on noin neljännes kaikista matkustajista. Saksan merkitys on lisäksi vahvassa kasvussa.

Lentoliikenne on edelleen vahvasti sesonkiluonteista. Matkustajamäärät painottuvat joulukuusta maaliskuuhun, jolloin muodostuu yli puolet koko vuoden matkustajaliikenteestä. Kesäkaudella reittilentojen tarjonta on pelkästään Helsingin yhteyden varassa, joka ei liikennöi päivittäin, ja tämän vuoksi lentoliikenteen matkustajamäärät jäävät vähäisiksi, vaikka alueen palvelutarjonta ja matkailun vetovoimatekijät ovat ympärivuotisia, ja kesäkaudella alueella vierailee paljon matkailijoita. Kesäkaudella matkailijat ovat pääsääntöisesti kotimaisia matkailijoita.

3.1 Matkustusreitit Kuusamon lentoasemalta

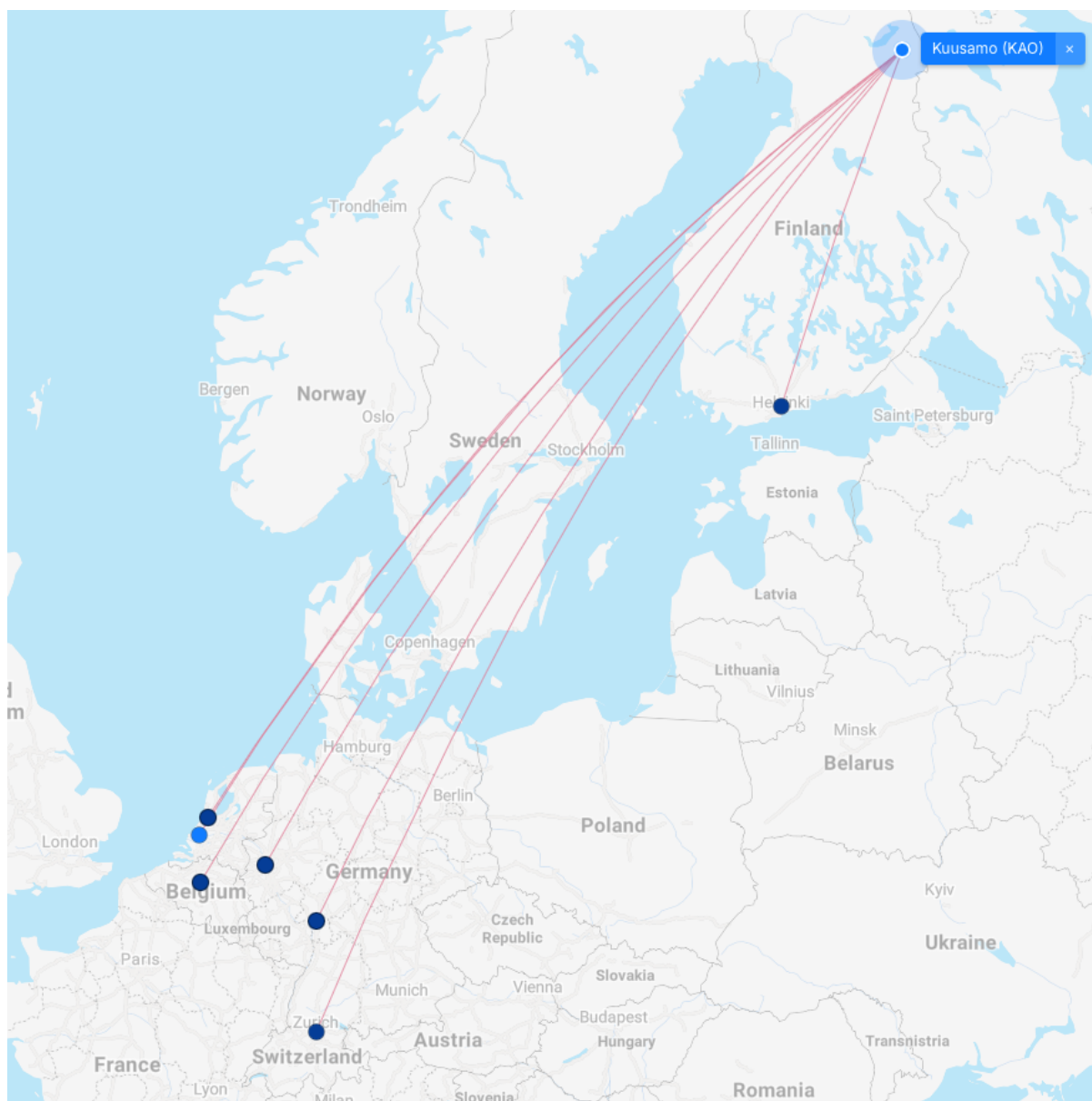
Finavian O&D-raporttien perusteella Kuusamon lentoaseman (KAO) matkustajaliikenne jatkoi kasvuaan vuonna 2024. Kokonaismatkustajamäärä oli 126 129 matkustajaa, mikä merkitsi noin viiden prosentin kasvua edellisvuoteen verrattuna. Kehitys vahvistaa Kuusamon asemaa yhtenä Lapin matkailulentoasemana ja osoittaa kansainvälisen kysynnän kasvavan merkityksen alueelle ja lentoaseman merkityksen alueen matkailun kehityksessä. Kansainvälinen liikenne Kuusamon lentoasemalle kasvoi 12,9 % vuonna 2024. Kokonaismatkustajamäärällä mitattuna Kuusamon lentoasema jää kuitenkin Pohjois-Suomen muiden lentoasemien (Rovaniemi, Kittilä ja Oulu) jälkeen, joiden matkustajamäärät ovat 400 000-950 000 matkustajan välillä.

Suurin yksittäinen markkina oli kotimaa, jossa matkustajamäärä oli 40 975. Tämä vastasi noin kolmannelta kaikesta liikenteestä, mutta kotimaan liikenne väheni kuusi prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Iso-Britannia oli toiseksi suurin markkina 28 288 matkustajalla, mikä vastasi noin viidennestä kokonaisliikenteestä. Vaikka brittien kokonaismäärä väheni viisi prosenttia, maa säilytti keskeisen asemansa Kuusamon kansainvälisen liikenteen kannalta. Saksa nousi kolmanneksi suurimmaksi markkinaksi 15 383 matkustajalla, mikä merkitsi 26 prosentin kasvua edellisvuoteen verrattuna. Myös Alankomaat ja Espanja olivat tärkeitä markkinoita, joista Alankomaiden liikenne hieman väheni mutta Espanjan kasvoi yhdellätoista prosentilla.

Lähtömaa	Matkustajamäärä 2024	Matkustajamäärä 2023	Muutos 2024 vs. 2023
Suomi	40 975	43 664	-6 %
Iso-Britannia	28 288	29 899	-5 %
Saksa	15 383	12 221	26 %
Hollanti	12 682	13 459	-6 %
Espanja	5 756	5 167	11 %
Ranska	3 642	3 323	10 %
Irlanti	2 641	2 661	-1 %
Sveitsi	2 294	1 823	26 %
Puola	2 195	253	768 %
Ruotsi	1 626	785	107 %
Italia	1 479	1 839	-20 %
Viro	1 421	369	285 %
Belgia	1 273	1 592	-20 %
Norja	1 102	488	126 %
Latvia	880	243	262 %
Liettua	707	138	412 %
Muut maat	3785	2 472	53 %
Yhteensä	126 129	120 396	5 %

Taulukko 1: Kuusamon lentoaseman (KAO) matkustajat lähtömaittain 2023-2024 (Lähde: Finavia)

Pienten markkinoiden joukossa nähtiin huomattavia kasvulukuja. Esimerkiksi Puola kasvoi 768 prosenttia, Viro 285 prosenttia, Liettua 414 prosenttia ja Norja 126 prosenttia. Näiden uusien ja kasvavien markkinoiden kehitys kertoo Kuusamon tunnettuuden leviämisestä Keski- ja Itä-Euroopassa ja antaa viitteitä uusien lentoyhteyksien potentiaalista, vaikka tässä vaiheessa kokonaismatkustajamäärät ovat pieniä uutta lentoreittiä varten. Tämän lisäksi on otettava huomioon, että osa asiakkaista lentomatkustajien lisäksi esimerkiksi Virossa, Liettuassa ja Norjasta saapuvat Kuusamon alueelle todennäköisesti maayhteyksiä käyttäen.

Kuva 3: Nykyiset suorat lentoyhteydet Kuusamosta (Kartta: *Flight Connections*)

Lentokenttäkohtaisessa tarkastelussa Helsinki-Vantaan lentoasema oli edelleen tärkein solmukohta 40 541 matkustajalla, mikä vastasi 32 prosenttia koko liikenteestä. Iso-Britannian tärkeimmät yhteydet olivat Lontoo Gatwick, Lontoo Stansted ja Manchester. Keski-Euroopan merkittävimpiä yhteyksiä olivat Amsterdam, Frankfurt ja Düsseldorf. Myös Rotterdam ja Zürich osoittivat kasvua, ja Dublin pysyi vakaana. Baltian alueelta erityisesti Tallinna vahvistui yli kaksinkertaisella kasvulla.

Kuusamon liikenne painottui voimakkaasti talvikauteen. Joulukuu oli vuoden selkeä huippukuukausi 37 003 matkustajalla, mikä kattoi lähes kolmanneksen koko vuoden matkustajista. Tammikuu, helmikuu ja maaliskuu muodostivat yhdessä noin puolet koko vuoden liikenteestä. Huhtikuusta lokakuuhun matkustajamäärät jäivät huomattavasti pienemmiksi, vain noin 18 prosenttiin koko vuoden kokonaisliikenteestä. Tämä korostaa Kuusamon vahvaa

talvimatkailuprofiilia ja toisaalta tuo esiin tarpeen kehittää ympärivuotisia matkailutuotteita ja houkuttelevuutta myös kesäkaudella.

3.2 Matkustusreitit suorien reittien kautta

Kuusamon saavutettavuus rakentuu tällä hetkellä vahvasti lentoyhteyksien varaan. Helsingin ohella tärkeässä roolissa ovat useat eurooppalaiset solmukentät, joista on suorat yhteydet Kuusamoon: Düsseldorf, Frankfurt ja Zürich. Näiden lentokenttien kautta matkailijat eri puolilta Eurooppaa ja maailmaa voivat saapua Kuusamoon suoria yhteyksin tai vaihtaen jatkolennoille, mikä tekee alueesta helposti saavutettavan monista markkina-alueista käsin.

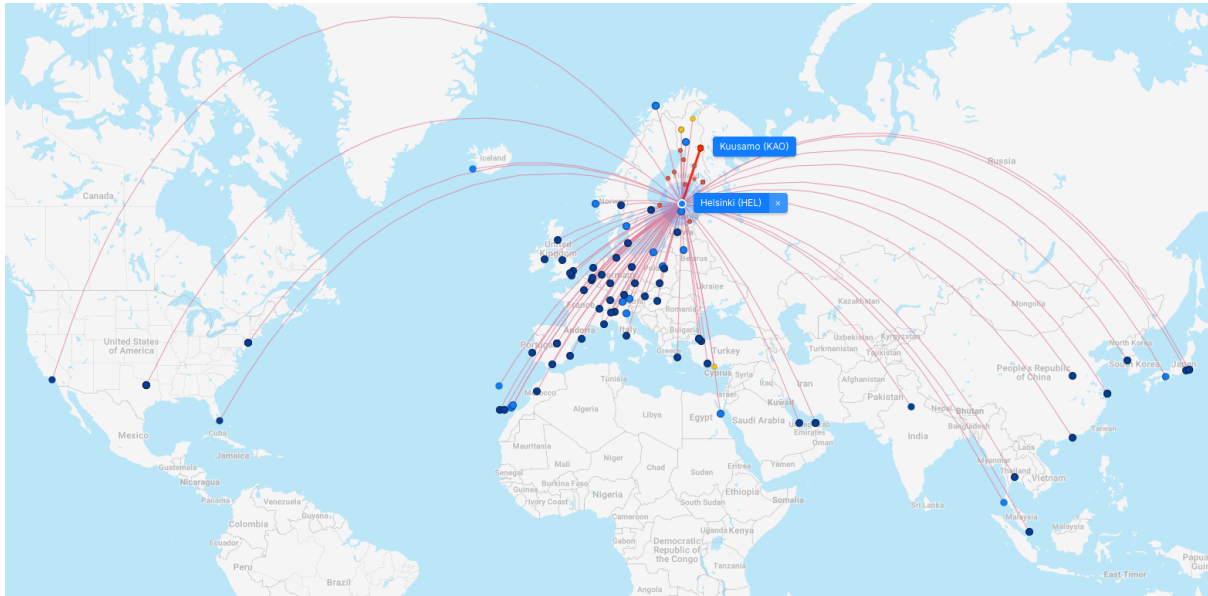
Kuusamon markkinapotentiaali on laaja – suorat yhteydet avaavat mahdollisuuksia Keski- ja Länsi-Euroopan matkailijoille, mutta myös laajempia yhteyksiä eri puolille maailmaa voidaan hyödyntää näiden vaihtokenttien kautta. Saavutettavuutta kuitenkin rajoittaa se, että suorat lennot Euroopasta Kuusamoon liikennöidään toistaiseksi vain yhtenä päivänä viikossa. Tämä rajallinen lentotiheys vaikeuttaa sopivien vaihtoyhteyksien muodostumista ja voi siten vähentää alueen houkuttelevuutta etenkin lyhyempiä matkoja suunnittelevien matkailijoiden keskuudessa.

Saavutettavuutta ja matkailijavirtojen kasvua tukisi viikoittaisten lentojen määrän lisääminen sekä lentoaikataulujen kehittäminen siten, että yhteydet sopisivat paremmin eri lähtökentiltä tulevien matkustajien vaihtoihin. Tiheämpi ja aikataulullisesti monipuolisempi lentotarjonta vahvistaisi Kuusamon asemaa kansainvälisenä matkailukohteena ja mahdollistaisi entistä paremman saavutettavuuden eri puolilta Eurooppaa ja maailmaa.

Helsinki

Helsinki toimii selkeänä porttina Kuusamoon niin kotimaisille kuin kansainvälisille matkustajille. Finnairin talvikauden päivittäiset ja kesäkauden lähes päivittäiset lennot Kuusamon ja Helsingin välillä mahdollistavat sujuvat jatkoyhteydet lähes kaikkialta maailmasta. Helsingin kautta Kuusamoon saapuu matkustajia muun muassa muista Pohjoismaista, Baltian maista, Länsi- ja Etelä-Euroopan suurista keskuksista sekä Aasiasta. Lentoyhteydet esimerkiksi Lontoon, Pariisin, Münchenin, Milanon, Tukholman ja Kööpenhaminan kautta yhdistyvät helposti Helsingin kautta Kuusamoon, ja Finnairin Aasian ja Yhdysvaltojen -kaukolennot mahdollistavat matkailijoiden saapumisen myös Aasiasta ja USA:sta Kuusamoon. Helsinki on näin ollen keskeinen vaihtopiste, jonka kautta suurin osa kansainvälisistä Kuusamon kävijöistä saapuu alueelle.

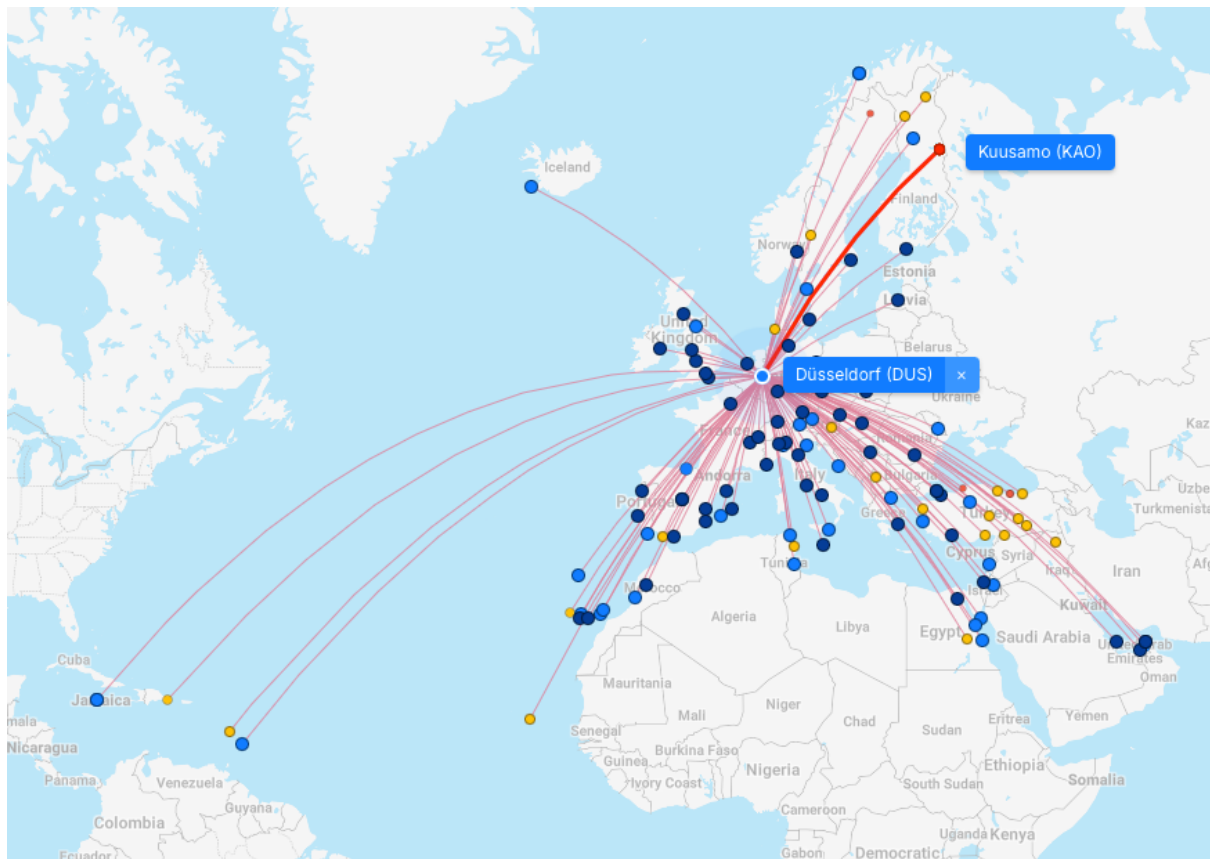
Finnairin Helsingin kautta tulevien yhteyksien vaihtoaikojen seuranta ja reagointi lentoyhtiön suuntaan parantaa Kuusamon alueen saavutettavuutta olemassa olevien suorien yhteyksien lisäksi. Vuoden 2024 tilastojen perusteella suurimmat matkustajamäärät Helsingin vaihtoyhteyksien kautta tulivat Saksasta (3 968 matkustajaa), Ranskasta (2 798) ja Espanjasta (2 274).

Kuva 4: Yhteydet Helsinki-Vantaan lentoaseman kautta. (Kartta: Flight Connections)

Düsseldorf

Düsseldorf avaa yhteyden erityisesti Länsi-Saksasta ja Benelux-maista. Eurowingsin kausittainen suora reitti Düsseldorfin ja Kuusamon välillä tuo talvikaudella matkailijoita paitsi Düsseldorfin alueelta myös laajemmin Saksasta, Alankomaista ja Belgiasta, sillä nämä alueet hyödyntävät Düsseldorfin lentokenttää tärkeänä vaihtokeskuksena. Yhteys palvelee erityisesti talvi- ja hiihtomatkailijoita, jotka suuntaavat Rukan ja Kuusamon alueen kohteisiin. Lennon näkyminen Lufthansan varaussivustoilla parantaa myös yhteyden näkyvyyttä.

Kuva 5: Yhteydet Düsseldorfin lentoaseman kautta. (Kartta: *Flight Connections*)

Frankfurt

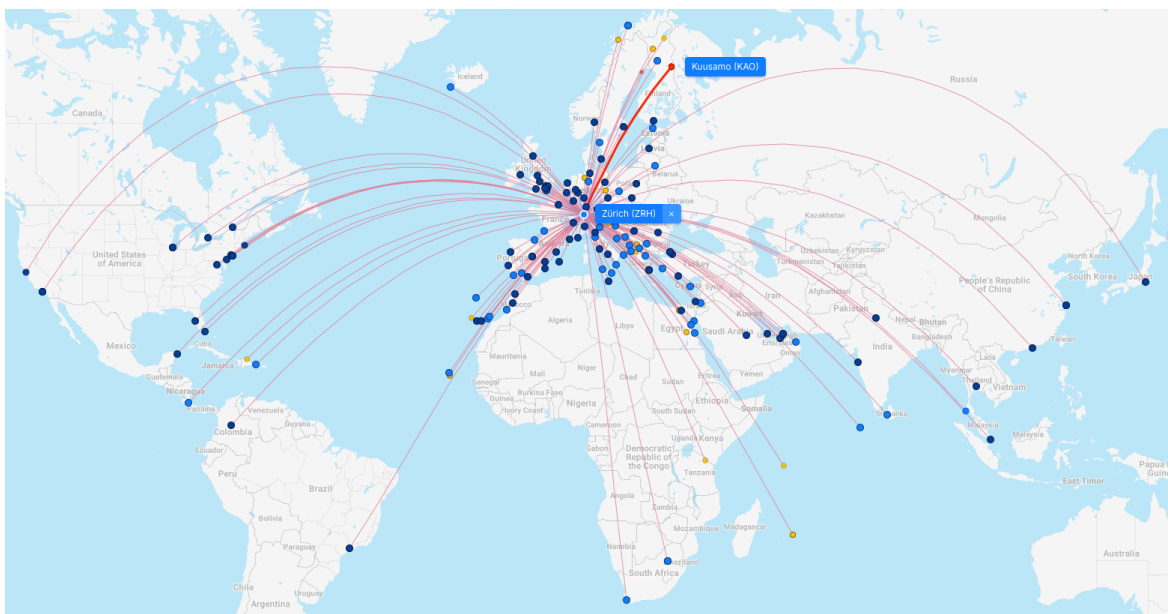
Frankfurtin kautta Kuusamoon suuntautuvat matkustajat hyödyntävät Lufthansan suoraa kausilentoja, jotka yhdistävät Pohjois-Suomen ja Keski-Euroopan tehokkaasti. Frankfurtin lentoasema on Euroopan tärkeimpiä kansainvälisiä solmukohtia, ja sen kautta Kuusamoon on saavutettavissa yhteydet lähes kaikista Euroopan maista sekä Pohjois-Amerikasta, Lähi-idästä ja Aasiasta. Frankfurtin yhteyden ansiosta Kuusamon alue on mukana laajassa Lufthansan reittiverkostossa, mikä vahvistaa alueen asemaa kansainvälisenä matkailukohteena ja helpottaa matkajärjestelyjä erityisesti saksankielisiltä, mutta myös globaaleilta markkinoilta tuleville asiakkaille.

Kuva 6: Yhteydet Frankfurtin lentoaseman kautta. (Kartta: Flight Connections)

Zürich

Zürich puolestaan tarjoaa yhteyden Sveitsistä ja Etelä-Saksan alueilta Kuusamoon. Edelweiss Airin kausiluonteinen suora lento Zürichin ja Kuusamon välillä tuo alueelle matkailijoita talvikaudella. Zürichin lentoasema toimii Sveitsin tärkeimpänä kansainvälisenä hubina, jonka kautta Kuusamoon voi saapua laajalti myös muualta Keski-Euroopasta ja Etelä-Euroopasta, esimerkiksi Italiasta ja Ranskasta, yhdellä vaihdolla käyttäen hyväksi Swissin ja Edelweissin yhteistä reittiverkostoa.

Kuva 7: Yhteydet Zürichin lentoaseman kautta. (Kartta: Flight Connections)

3.3 Nykytilan vahvuudet ja heikkoudet - yhteydet

Vuoden 2024 tulokset osoittavat, että Kuusamon lentoasema on onnistunut kasvattamaan matkustajamääriään kansainvälisten markkinoiden vetämänä. Iso-Britannia ja Saksa säilyvät keskeisimpinä lähdemarkkinoina, mutta nopea kasvu Keski- ja Itä-Euroopan maissa tarjoaa uusia mahdollisuuksia. Kotimaan liikenteen hienoinen lasku ei ole horjuttanut kokonaiskehitystä, sillä kansainvälinen kysyntä on vahvistanut alueen asemaa. Samalla voimakas sesonkiriippuvuus on edelleen keskeinen haaste, jonka ratkaiseminen edellyttää lentoyhteyksien monipuolistamista sekä kesämatkailun tuotteistamista ja markkinointia.

Yhdessä Helsinki, Düsseldorf, Frankfurt ja Zürich muodostavat kattavan ja tehokkaan verkoston, jonka kautta Kuusamon lentoaseman vaikutusalue on saavutettavissa useimmista Euroopan maista sekä useilta kaukoliikenteen reiteiltä. Näiden vaihtoasemien avulla Kuusamon alueen matkailulla on kohtuullisen hyvä kansainvälinen saavutettavuus erityisesti talvikaudella. Ympärivuotinen reitti Helsingin kautta vahvistaa alueen saavutettavuutta ja tuo kilpailua suorien yhteyksien rinnalle. Tämä kokonaisuus tekee sekä Kuusamosta ja vaikutusalueen muista kohteista houkuttelevan vaihtoehdon sekä Keski-Euroopan, että laajemmin kansainvälisten matkailijoiden näkökulmasta.

Nykytilan vahvuuksia ovat hyvät talvikauden kotimaan yhteydet Helsinkiin, jotka takaavat saavutettavuuden myös vaihtomatkaille. Kesäkaudella kotimaan yhteyksissä on kehittämisen varaa. Kansainvälinen reittiverkko tuo suoria yhteyksiä tärkeimmiltä Keski-Euroopan markkinoilta, ja Finavian tarjoamat kannustimet uusille reiteille – kuten alennetut lentokenttämaksut ja markkinointituki – tukevat verkon laajentamista. Lisäksi matkailuun kohdistuvat kasvavat investoinnit, kuten Sokos Hotelsin ja Saarua Villagen kaltaiset vuonna 2025 meneillään olevat hankkeet, jotka lisäävät alueen kapasiteettia ja houkuttelevat sekä uusia matkailijavirtoja. Alueen vahva brändi ja ympärivuotinen matkailutarjonta luontomatkailun, talvi- ja kesäaktiviteettien sekä kansallispuistojen kautta luovat hyvän pohjan kysynnän monipuolistamiselle.

Saavutettavuuden kannalta on kuitenkin huomionarvoista, että nykyiset suorat Euroopan yhteydet rakentuvat pitkälti yhden lentoyhtiökonsernin, Lufthansan, varaan. Sekä Frankfurtin että Zürichin reitit kuuluvat Lufthansan konserniin (Lufthansa ja Edelweiss), ja myös Düsseldorfin yhteys Eurowingsin kautta ovat osa samaa ryhmää. Tämä luo tietynlaisen riippuvuuden yhden toimijan verkostosta ja sen liiketoimintapäätöksistä, mikä voi tehdä reittien jatkuvuudesta tai kehittämisestä herkemmän lentoyhtiön omille strategisille painotuksille.

Tulevaisuudessa Kuusamon saavutettavuutta voitaisiin vahvistaa laajentamalla yhteistyötä myös muiden lentoyhtiöryhmien ja lentoyhtiöiden suuntaan. Jo nykyisin merkittävä määrä erilaisia charter-lentoja esimerkiksi Hollannista tuovat kilpailua markkinalle. Esimerkiksi reittien avaaminen Oneworld- tai SkyTeam-allianssien verkostoihin tarjoaisi uusia mahdollisuuksia laajentaa Kuusamon näkyvyyttä ja saavutettavuutta eri markkinoilla. Tämä voisi tuoda alueelle matkustajia uusista maista ja asiakassegmenteistä, kuten Etelä- ja Länsi-Euroopasta, sekä

mahdollistaa kilpailukykyisemmät yhteydet Euroopan sisäisillä vaihdoilla. Finnair toimii tässä kokonaisuudessa sekä täydentävänä että kilpailevana toimijana. Sen päivittäiset yhteydet Helsingin kautta tarjoavat kattavan ja luotettavan vaihtoehdon niille matkailijoille, jotka eivät käytä Lufthansan verkostoa, ja samalla Finnairin vahva asema Pohjois-Euroopan ja Aasian välisessä liikenteessä luo Kuusamolle mahdollisuuden hyötyä myös Aasian markkinoiden kasvavasta kiinnostuksesta pohjoista matkailua kohtaan.

Heikkouksina voidaan kuitenkin todeta kausiluonteisuus, joka rajoittaa ympärivuotista saavutettavuutta, sekä rajallinen reittivalikoima, sillä vain muutama säännöllinen kansainvälinen reitti on tarjolla ja kesällä ei ole suoria lentoja Euroopasta. Lentoaseman merkittävä riippuvuus charter-liikenteestä tekee sen haavoittuvaksi markkinavaihteluille ja matkanjärjestäjien päätöksille. Lisäksi kilpailu lähialueiden lentoasemien, kuten Rovaniemen, Kittilän ja Oulun, kanssa on kova, sillä niillä on laajempi reittitarjonta ja vahvempi kansainvälinen tunnettuus. Toisaalta lähialueiden lentoasemat samalla parantavat myös Kuusamon alueen kansainvälistä saavutettavuutta, erityisesti niillä reiteillä, joilla ei olisi kannattavuutta tässä vaiheessa lentää suoraan Kuusamoon.

Monipuolistamalla lentoyhteyksiä eri allianssien ja lentoyhtiöiden välillä Kuusamo voisi tulevaisuudessa vahvistaa kansainvälistä saavutettavuuttaan entisestään ja vähentää riippuvuutta yksittäisistä lentoyhtiö- tai matkanjärjestäjätoimijoista. Tämä tukisi alueen matkailun kestäväää kasvua ja varmistaisi sen, että yhteydet säilyvät kilpailukykyisinä ja joustavina myös muuttuvassa lentoliikenteen toimintaympäristössä.

Vahvuudet	Mahdollisuudet
- Hyvin kehittynyt infrastruktuuri ja hyvä sijainti usean alueen matkailupalveluiden läheisyydessä - Lentoasemalta sekä säännöllistä reittiliikennettä että charter-lentoja useaan kohteeseen Eurooppaan, päivittaiset Finnairin lennot Helsinkiin takaavat yhteydet myös pienemmille ryhmille ja yksittäisille matkustajille - Ruka-Kuusamo toimii vahvana veturibrändinä uusien lentoyhteyksien avaamisessa, jota täydentää ja tukee alueen muut pienemmät matkailualueiden brändit ja tuotetarjonta. - Kasvavat kansainväliset markkinat: Iso-Britannian, Hollannin, Saksan ja Ranskan markkinat ovat vahvat. - Tulevat matkailuinvestoinnit: Uudet erityisesti majoituspalveluiden hankkeet eri puolilla Kuusamon lentoaseman vaikutusalueetta lisäävät alueen houkuttelevuutta. - Luontomatkailun ja kestävän matkailun vetovoima: Alueella on useita kansallispuistoja ja vahva profiili vastuullisena luontokohteena.	- Lentoyhteyksien monipuolistaminen: Uusien reitti- ja charter-kohteiden avaaminen (esim. Iso-Britannia, Ranska ja Espanja) ja suorien lentojen laajentaminen kesäkauteen. - Ympärivuotisen matkailun kehittäminen: Kesä- ja syyskauden matkailutuotteiden kehittäminen ja markkinointi (luonto-, kulttuuri-, ja hyvinvointimatkailu). - Alueellinen yhteistyö: Kuusamon, Sallan, Posion, Suomussalmen, Taivalkosken ja Syötteen yhteinen markkinointi vahvistaa koko vaikutusalueen vetovoimaa. - Paikallisen henkilöstön osaaminen ja alueen tunteminen - Kestävä matkailu kilpailuetuna: Luonnon, hiljaisuuden ja vastuullisuuden korostaminen vastaa kansainväliseen kysyntään. - Digitaalinen ja visuaalinen markkinointi: Laajempi tilastojen ja investointien esiin tuonti lisää uskottavuutta lentoyhtiö- ja matkanjärjestäjäyhteistyössä. - Kasvava kiinnostus uusilta markkinoilta: Etelä-Euroopan nousevat matkailumarkkinat tarjoavat potentiaalia uusille yhteyksille.
Heikkoudet	Uhat
- Voimakas sesonkiluonteisuus: Kansainväliset asiakkaat keskittyvät talvikauteen. - Rajoittunut reittivalikoima: Kansainvälisiä suoria lentoja on vain muutamia, ja ne operoivat kerran viikossa. - Riippuvuus yksittäisistä toimijoista: Suorat reitit rakentuvat pääosin Lufthansan konsernin (Lufthansa, Eurowings, Edelweiss) varaan. - Charter-liikenteen haavoittuvuus: Matkanjärjestäjävetoinen liikenne altistuu markkinavaihteluille ja sesonkien kysynnän muutoksille. - DMC-toiminnan vahvistaminen alueella tukemaan matkanjärjestäjien ja matkatoimistojen operaatioita - Kilpailu lähialueiden lentoasemien kanssa uusista yhteyksistä: Rovaniemen ja Kittilän laajempi reittitarjonta ja tunnettuus houkuttelevat matkustajia (toimii myös tukevana elementtinä saavutettavuuden näkökulmasta). - Liikematkustuksen rajalliset mahdollisuudet: Vähäinen lentotiheys ei tue vientiyritysten tai työmatkustajien tarpeita. - Hajanaisuus lentoyhtiöiden markkinointimateriaalissa: Muiden kuin Ruka-Kuusamon alueiden matkailuvaltteja ei ole vielä riittävästi esillä.	- Lentoyhtiöiden strategiset muutokset: Riippuvuus Lufthansan konsernista tekee alueesta haavoittuvan yhtiön päätöksille. - Markkinavaihtelut ja geopoliittiset riskit: Taloudelliset tai poliittiset kriisit voivat vaikuttaa kysyntään, erityisesti charter-liikenteessä. - Kilpailun kiristyminen Lapin lentoasemien välillä: Rovaniemi ja Kittilä voivat houkutella lentoyhtiöitä ja matkanjärjestäjiä samoilta markkinoilta. - Kansainvälisen matkailun kehittämisen ja markkinoinnin tukien vähentyminen - Sesonkien lyheneminen tai säävaihtelut: Talvien lyheneminen ja sääolosuhteiden muutokset voivat heikentää talvimatkailun vetovoimaa. - Valtakunnalliset linjaukset lentoasemaverkoston tulevaisuuden osalta - Ympäristö- ja päästörajoitukset: Lentoliikenteen päästörajoitukset ja kustannusten nousu voivat rajoittaa uusien reittien avaamista.

Taulukko 2: SWOT-analyysi Kuusamon lentoaseman yhteyksien kehittämisestä ja vaikutusalueen tekijöistä.

4. Lentoyhtiö- ja matkanjärjestäjämarkkinoinnin materiaalien ja toimintatapojen kehittäminen

Kuusamon lentoaseman vaikutusalueen markkinointimateriaalissa on jo vahva perusta. Markkinointimateriaali on tehty Ruka-Kuusamon markkinointimateriaalin ja brändi-ilmeen pohjalle. Materiaalista löytyvät alueen markkinointiin liittyvät perusesittelyt sekä Rukan alueen matkailuinvestointien listaus. Lisäksi aineisto sisältää tilastotietoja, kuten asukaslukuja ja yöpymismääriä, jotka antavat hyvän yleiskuvan alueen kehityksestä ja matkailullisesta merkityksestä. Myös tukimuodoista, kuten Finavian ja Visit Finlandin tarjoamista mahdollisuuksista, on mainintoja. Näiden ansiosta kokonaisuus tarjoaa jo nyt kohtuullisen laajan pohjan alueen markkinoinnille ja investointien houkuttelulle.

Samalla aineistossa on kuitenkin joitakin puutteita ja kehittämismahdollisuuksia. Esittelyt ovat monilta osin lyhyitä, eivätkä ne aina anna riittävää kuvaa alueen vahvuuksista esimerkiksi FIT-asiakkaille tai kansainvälisille matkanjärjestäjille. Investointien osalta Rukan alue on hyvin esillä, mutta muiden alueiden vastaavat tiedot ovat hyvin vähäisiä tai kokonaan poissa. Tämä heikentää vaikutelmaa koko lentoaseman vaikutusalueen kehityspotentialista.

Lisäksi tietoa siitä, millaisia toimijoita alueelle etsitään ja minkälaisiin investointeihin pyritään, ei ole vielä avattu riittävästi. Teolliset ja muut merkittävät investoinnit puuttuvat lähes kokonaan, vaikka niiden esiin nostaminen voisi vahvistaa alueen monipuolista profiilia ja lisätä kiinnostavuutta. Myös tukimuodoista annetut kuvaukset jäävät pintapuolisiksi eivätkä välttämättä vakuuta potentiaalisia kumppaneita.

Tilastotietojen osalta aineisto antaa hyödyllistä taustaa, mutta niiden esitystapa on vielä pelkistetty. Nykyisessä muodossaan numerot eivät erotu riittävän selkeästi, vaan ne kaipaisivat tuekseen visuaalisia esitystapoja, kuten diagrammeja ja graafeja, joiden avulla kehityssuunnat ja kasvupotentiaali avautuisivat paremmin.

Kokonaisuutena voidaan todeta, että markkinointimateriaalin vahvuus on sen perusasioiden kattavuus, mutta jatkokehittämisen mahdollisuudet liittyvät syventämiseen ja esitystapaan. Investointien ja tukimuotojen tarkempi kuvaus sekä muiden alueiden tietojen lisääminen antaisivat aineistolle uskottavuutta. Tilastojen esittäminen visuaalisessa muodossa parantaisi sen houkuttelevuutta ja käytettävyyttä. Näillä toimenpiteillä materiaali voisi välittää selkeämmin Ruka-Kuusamon alueen vetovoiman ja kilpailukyyn niin matkailun kuin investointien näkökulmasta.

Hankkeessa vahvistetaan alueen sisäistä yhteistyötä jatkamalla aiemmin perustetun saavutettavuustyöryhmän työskentelyä ja kehittämällä sitä, esimerkiksi parantamalla ryhmän sisäistä tiedonkulkua kaikkiin suuntiin mahdollisista haasteista, kehityskohteista ja potentiaalisista uusista avauksista. Työskentely rytmitetään lentoyhtiöiden ja matkanjärjestäjien suunnittelusykleihin, mikä varmistaa, että tieto, markkinointisisällöt ja neuvottelut valmistellaan oikea-aikaisesti ja kohderyhmien prosesseihin sopivalla tavalla. Tätä tukemaan luodaan

vuosikello, joka määrittää ajankohdat markkinointimateriaalien päivityksille, tilastojen keruulle, datan analysoinnille ja markkinointitoimenpiteiden toteuttamiselle.

Lisäksi hankkeessa rakennetaan käytännön rakenteita markkinointiyhteistyön järjestämiselle ja kustannusten jakamiselle koko Kuusamon lentoaseman vaikutusalueella, millä pyritään vahvistamaan yhteistä tahtotilaa ja mahdollistaa aiempaa laajemmat ja vaikuttavammat markkinointipanostukset. Näiden toimintatapojen myötä kokonaisuudesta muodostuu entistä järjestelmällisempi, yhdenmukaisempi ja strategisesti vaikuttavampi, mikä parantaa koko alueen kykyä käydä tavoitteellista ja kilpailukykyistä vuoropuhelua lentoyhtiöiden ja matkanjärjestäjien kanssa.

5. Liikematkustuksen näkymät

Kuusamon lentoaseman vaikutusalueella liikematkustus on toistaiseksi jäänyt matkailuliikenteen varjoon, mutta sen merkitys on kasvava erityisesti metsä- ja puuteollisuuden näkökulmasta. Metsäsektori on Kuusamon ja Taivalkosken alueen merkittävimpiä työllistäjiä ja aluetalouden peruspilareita. Vuonna 2025 metsäsektori työllisti Kuusamossa 362 henkilötyövuotta, mikä vastasi noin 9,5 prosenttia koko yksityisen sektorin työpaikoista. Taivalkoskella metsäsektori on vielä keskeisemmässä asemassa, sillä siellä yli neljännes yksityisen sektorin työpaikoista on sidoksissa metsäalaan. Näin ollen puuteollisuuden vientiyhteyksien sujuvuus ja saavutettavuus ovat aluetalouden näkökulmasta ratkaisevia tekijöitä.

Liikematkustuksen osalta haasteena on, että nykyiset viikoittaiset kansainväliset lentoyhteydet eivät palvele vientivetoista teollisuutta riittävästi. Yhteyksien harva taajuus vaikeuttaa liike-elämän tarpeisiin joustavaa matkustamista, sillä vientimarkkinoiden hoitaminen edellyttää säännöllisiä ja monipuolisia yhteyksiä Keski-Eurooppaan ja muualle Eurooppaan. Tällä hetkellä viikoittain toimivat suorat yhteydet eivät riitä vastaamaan esimerkiksi puuteollisuuden viennin tarpeisiin täysin. Vuorotiheyden tulisi olla 3-4 viikkovuoroa. Kotimaan liikenteen lennot Helsinkiin palvelevat liikematkustusta kohtuullisesti, mutta eivät tällä hetkellä mahdollista esimerkiksi päiväkäyntiä pääkaupunkiseudulla.

Lisäksi Oulun ja Rovaniemen lentoasemat houkuttelevat alueen liikematkustajia parempien yhteyksiensä ansiosta. Näiltä lentoasemilta on tarjolla tiheämmät ja monipuolisemmat reittivalikoimat, mikä tekee niistä houkuttelevia vaihtoehtoja yrityksille ja asiantuntijoille. Kuusamosta käsin matka näille lentoasemille on kuitenkin pitkä ja usein hankala, mikä lisää matkustuskustannuksia ja vie aikaa. Tämä heikentää Kuusamon lentoaseman kilpailukykyä liikematkustuksen näkökulmasta.

Kuusamon lentoaseman taloudellista vaikutusta koko alueelle on tutkittu erillisessä tutkimuksessa vuonna 2023 Pohjois-Pohjanmaan liiton johdolla. Raportin mukaan Kuusamon lentoaseman vaikutusalueella lentoliikenteestä riippuvainen vuotuinen liikevaihto on ollut vuonna 2023 noin 540 miljoonaa euroa, ja tämä toiminta ylläpitää arviolta 1020 työpaikkaa. Lentoliikenteeseen sidoksissa olevien yritysten toiminta tuottaa alueelle myös merkittävän verokertymän: yhteensä noin 5 miljoonaa euroa vuodessa. Luvut osoittavat, että Kuusamon lentoaseman toimivuus kytkeytyy suoraan alueen yritysten liikevaihtoon, työllisyyteen ja julkisen talouden tuloihin – lentoyhteyksien heikentyminen näkyisi nopeasti sekä yritysten toimintaedellytyksissä että kunnan ja valtion veropohjassa. Raportin mukaan, mikäli kasvu olisi jatkunut entisen kaltaisesti tai olisi palannut pandemian jälkeiselle kasvupolulle esimerkiksi alueen BKT olisi voinut kasvaa 5–10 %.

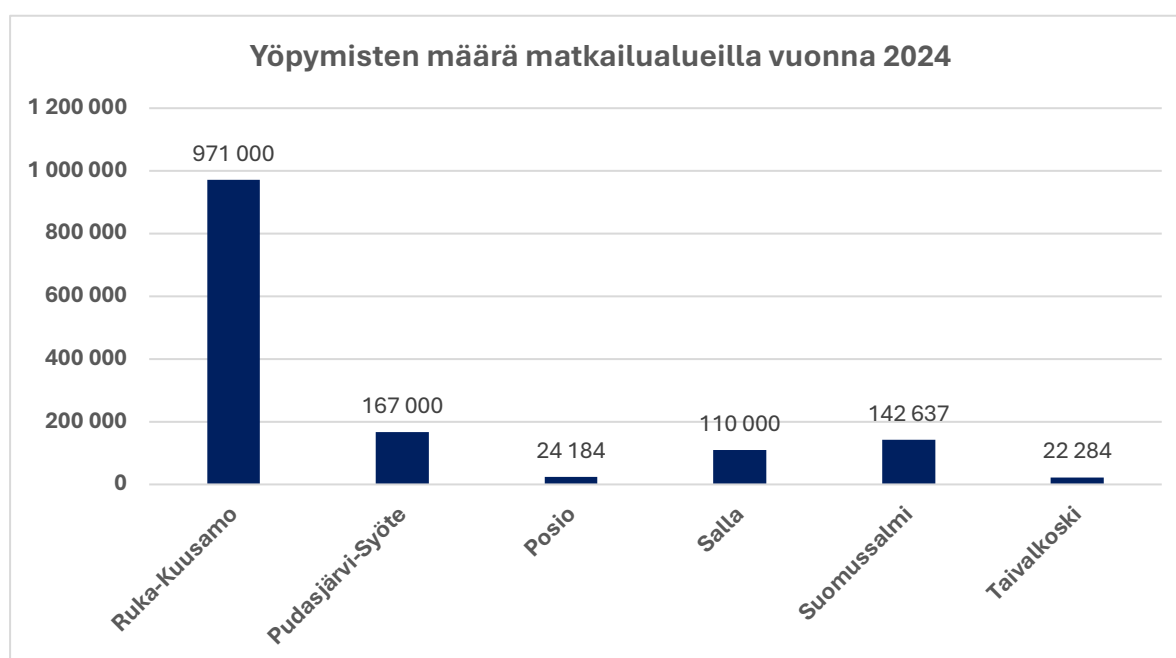
Yhteenvedona voidaan todeta, että liikematkustuksen kehityksen kannalta Kuusamon lentoaseman suurin haaste on yhteyksien vähäinen määrä ja epäsäännöllisyys. Vientiteollisuuden tarpeet korostavat tarvetta säännöllisemmille ja tiheämmille yhteyksille,

erityisesti Keski-Euroopan solmukohtiin. Tällä olisi paitsi välitön vaikutus alueen yritysten kilpailukykyyn myös pidemmän aikavälin aluetaloudellisia hyötyjä.

6. Alueen kohokohdat ja matkailullisesti merkittävät kohteet kansainvälisillä markkinoilla

Seuraava osio kokoaa yhteen Kuusamon lentoaseman vaikutusalueella toimivien matkailualueiden näkymiä ja kehityssuuntia. Alueiden edustajilta on kerätty tietoa matkailun nykytilasta, tulevista investoinneista, vahvuuksista sekä lentoliikenteen kehitystoiveista. Lisäksi tietoja on täydennetty julkisista lähteistä ja ajankohtaisista matkailu-uutisista.

Kuusamon lentoaseman vaikutusalueen matkailukohteet ovat myös hyvin eri kokoisia esimerkiksi yöpymisten määrällä mitattuna. Kaikenkaikkiaan alueella on tällä hetkellä noin 17 000 petipaikkaa hieman laskentatavasta riippuen. Yöpymisten määrällä mitattuna vuonna 2024 Ruka-Kuusamo alue oli luonnollisesti suurin, mutta yli sadatuhannen vuosittaisen yöpymisten määriä on mitattu myös Pudasjärvi-Syötteen ja Sallan alueilla.

Taulukko 3: Yöpymisten määrä Kuusamon lentoaseman vaikutusalueiden matkailukohteissa vuonna 2024 (Lähde: Visitory, Tilastokeskus)

Kootun aineiston perusteella voidaan tunnistaa tekijöitä, jotka tukevat Kuusamon lentoaseman vaikutusalueen houkuttelevuutta sekä lentoyhtiöiden että matkanjärjestäjien näkökulmasta. Erityisesti alueiden vahvuudet, matkailupotentiaali ja investointihankkeet auttavat perustelemaan uusia yhteyksiä ja kehittämään saavutettavuuteen liittyvää markkinointia. Osa tässä raportissa esiin nostetuista havainnoista ja aluekohtaisista vahvuuksista tullaan hyödyntämään myöhemmin Kuusamon saavutettavuuden markkinointi- ja esittelymateriaaleja kehitettäessä.

6.1 Ruka-Kuusamo

Ruka-Kuusamon alueella matkailun näkymät ovat erittäin positiiviset. Kuusamon lentoaseman kautta tapahtuva kansainvälinen liikenne on kasvanut, ja kansainväliset markkinat vetävät nyt aiempaa vahvemmin. Alueella on käynnissä useita merkittäviä investointihankkeita, jotka liittyvät majoituskapasiteetin lisäämiseen, sesonkityöntekijöiden asumisratkaisuihin sekä uusiutuvaan energiaan perustuviin rakennuskohteisiin.

Ruka on yksi Suomen johtavista matkailukeskuksista ja toimii matkailun veturina koko Koillismaalle. Talvikaudella se houkuttelee hiihto- ja laskettelumatkailijoita, kun taas kesäkaudella painottuvat luontomatkailu, vaellus, melonta ja pyöräily. Alueen vahvuuksia ovat monipuolinen palvelutarjonta, kehittynyt infrastruktuuri ja vakiintunut asema sekä kotimaisten että kansainvälisten matkailijoiden keskuudessa.

Alueelle on tulossa useita merkittäviä majoituskapasiteetin kasvattamiseen liittyviä investointeja, niistä suurimpana uuden Sokos-hotellin ja Saaran kylän alueen rakentuminen. Lisäksi Rukan ja Kuusamon väliselle alueelle on suunnitelmia uusista investoinneista, jotka sitoisivat kahta aluetta vielä tiiviimmin matkailun näkökulmasta yhteen.

Haasteena on edelleen sesonkiluonteisuus, joka rajoittaa ympärivuotisen matkailun kasvua. Suorien kansainvälisten lentoyhteyksien määrä on rajallinen ja erityisesti kesäaikana vaihtoehdot ovat vähäiset. Riippuvuus charter-lennoista ja yksittäisten lentoyhtiöiden päätöksistä luo epävarmuutta lentoyhteyksien pysyvyydelle. Lisäksi Rovaniemen ja Kittilän kaltaiset kilpailijat houkuttelevat samoja kohderyhmiä laajemmalla reittitarjonnalla, mutta toisaalta tuovat myös Kuusamon alueelle matkailijoita, joiden yhteydet alueelle olisivat muuten haasteellisemmat.

Tulevaisuuden kasvu nojaa kansainvälisen matkustuksen kasvattamiseen, ja sitä kautta lentoyhteyksien monipuolistamiseen, uusien markkinoiden tavoittamiseen sekä sesonkien ulkopuolisten matkailutuotteiden kehittämiseen. Ruka-Kuusamon vahva brändi, investointihankkeet ja saavutettavuus tarjoavat erinomaiset edellytykset alueen edelleen vahvistuvalle kansainväliselle asemalle.

6.2 Salla

Sallan matkailu rakentuu luonnon, rauhan ja erämaisyyden ympärille. Alueen vetovoima perustuu autenttisiin luontokokemuksiin, hiljaisuuteen ja luonnon monimuotoisuuteen. Sallan kansallispuisto ja alueen erämaareitit tarjoavat vahvan perustan luontomatkailun ja kestävän matkailun kehittämiseksi.

Sallan tulevaisuudessa korostuu kestävän matkailun kehityssuunta ja kestävän kehityksen matkailun rooli. Alueella nähdään potentiaalia kansainvälisessä matkailussa, erityisesti niiden asiakkaiden keskuudessa, jotka etsivät rauhallisia ja luonnonläheisiä kohteita.

Haasteena on edelleen rajallinen majoituskapasiteetti ja palveluiden hajanaisuus. Lisäksi saavutettavuus edellyttää jatkokehitystä erityisesti kesäkaudella, jolloin yhteydet ovat rajalliset. Sallan tulevaisuuden mahdollisuudet liittyvät verkostomaiseen yhteistyöhön muiden lähialueiden kanssa, yhteisten reittien ja matkailupakettien kehittämiseen sekä matkailijoiden liikkumisen helpottamiseen eri kohteiden välillä.

Alueelta tehtäviä nostoja kansainväliselle matkailijoille ovat napapiirin kulkeminen Sallan alueen läpi, toisaalta kirkkaat taivaat ilman valosaastetta, jolloin esim. revontulien näkeminen on huomattavasti helpompaa alueella. Lisäksi Sallan alueella on kaksi kansallispuistoa ja alueella on paljon paikallisia ihmisiä palvelelemassa asiakkaita, jolloin palvelukokemuksessa on suuri määrä autenttisuutta ja paikallisuutta.

6.3 Posio

Posion matkailu rakentuu vahvasti luonnon ja rauhan teemoihin. Alue tunnetaan puhtaasta luonnostaan, järvistä ja kansallispuistoista, jotka tarjoavat erinomaiset mahdollisuudet luontomatkailun kehittämiselle. Posio erottuu edukseen pienenä ja rauhallisena kohteena, jossa matkailuintensiteetti on maltillinen ja luontokohteet säilyvät autenttisina.

Posion tulevaisuuden näkymät ovat lupaavat, ja alueella on nähtävissä kasvavaa kiinnostusta erityisesti Keski-Euroopan markkinoilta. Kansainvälisiä matkailijoita houkuttelee alueen aitous, luonnonläheisyys ja mahdollisuus yhdistää Posio osaksi laajempaa matkailureittiä, esimerkiksi Ruka-Kuusamon tai Taivalkosken suuntaan.

Jatkossa tärkeää on palveluiden kehittäminen ja alueen saavutettavuuden parantaminen. Matkailun kasvu edellyttää toimivia yhteyksiä sekä yhteistyötä muiden Koillismaan kohteiden kanssa, jotta alueen tarjonta voidaan kytkeä osaksi laajempaa matkailukokonaisuutta. Kansainvälisille asiakkaille on tärkeää nostaa Posion alueelta tiedoksi esimerkiksi Korouoman alue huikeine maisemiin, lisäksi Riisitunturin kansallispuiston alue on alueen tärkeitä matkailukohteita. Lisäksi Posiolla korostuu keramiikka osaaminen Pentikin myötä ja tämän ympärille on rakennettu erilaisia matkailuaktiviteetteja.

6.4 Suomussalmi

Suomussalmen matkailun vahvuus perustuu luontoon, historiaan ja erämaakohteisiin. Alueella panostetaan erityisesti kesämatkailuun, jota tukevat kansallispuistot, luontopolut ja paikalliset palvelut. Suomussalmen vahvuutena on sen omaleimainen identiteetti ja erämaaluonto, joka kiinnostaa erityisesti kotimaisia ja pohjoiseurooppalaisia matkailijoita.

Tulevaisuudessa Suomussalmi voi hyödyntää paremmin sijaintiaan ja yhdistettävyyttään muihin matkailualueisiin, kuten Kuusamoon ja Syötteelle. Yhteistyö alueiden välillä voisi tuoda lisäarvoa esimerkiksi yhteisillä matkailutuotteilla ja markkinointikampanjoilla.

Haasteina ovat rajalliset resurssit, markkinointipanostukset ja kuljetusyhteydet. Alueen vetovoima voisi kasvaa merkittävästi, jos se pystyy vahvistamaan näkyvyyttään kansainvälisillä markkinoilla ja hyödyntämään kasvavaa kiinnostusta kestäväan ja rauhalliseen luontomatkailuun. Kansainvälisille asiakkaille kiinnostavia kohteita ovat alueella sijaitseva porofarmi ja Hossan kansallispuisto kirkkaine vesistöineen. Lisäksi alueella on sotahistoriallisesti merkittävä kohde Raatteentie.

6.5 Taivalkoski

Taivalkosken matkailussa on menossa haasteelliset hetket, kun alueen suurin majoitusliike on suljettu huhtikuussa 2025 mahdollisten kiinteistön omistajavaihdosten vuoksi. Tämä tulee erityisesti näkymään alueen kansainvälisten matkailijoiden määrässä talvikaudella 2025-2026.

Samalla alueella on kuitenkin käynnissä uusia kehityshankkeita ja investointisuunnitelmia, joiden tavoitteena on vahvistaa kansainvälistä houkuttelevuutta ja parantaa matkailupalveluiden laatua. Erityisesti suunnitteilla oleva Base Camp -ratkaisu on keskeinen tulevaisuuden investointi, joka tähtää kansainvälisen matkailun kasvattamiseen ja alueen tunnettuuden lisäämiseen.

Taivalkosken vahvuuksia ovat pienuus ja rauhallisuus – tekijät, jotka houkuttelevat matkailijoita, jotka etsivät hiljaisuutta, pimeyttä ja luonnon ääripäiden kokemista. Pimeys, kylmyys ja puhdas ja autenttinen luonto nähdään matkailuvaltteina, joita voidaan tuotteistaa elämyksellisiksi kokonaisuuksiksi. Kansainvälisille asiakkaille mielenkiintoisia nähtävyyksiä ovat Soiperoisen harjumuodostelma ja kristallinkirkas lampi molemminpuolin harjua. Lisäksi Taivalkoskelta löytyy Suomen vanhin edelleen toimiva sekatavarakauppa.

Kansainväliset asiakkaat ovat osoittaneet kasvavaa kiinnostusta erityisesti kesäkauteen, ja sen kehittäminen nousee tärkeäksi painopisteeksi. Kesämatkailun tarjonta ja

saavutettavuus kaipaavat kuitenkin edelleen kehittämistä, jotta alue voisi hyödyntää paremmin luontonsa ja sijaintinsa tarjoamat mahdollisuudet. Lentoliikenteen näkökulmasta Taivalkoski voisi hyötyä merkittävästi paremmista yhteyksistä ja näkyvyydestä osana Kuusamon kautta saavutettavaa matkailuverkostoa.

Taivalkoski on ollut ehkä osittain "pimennossa" matkailukartalla ja jäänyt suurempien matkailukeskusten varjoon. Tämä tarjoaa kuitenkin myös mahdollisuuden profiloitua omaleimaisena, hiljaisuutta ja aitoutta korostavana kohteena, joka täydentää Kuusamon ja Rukan vetovoimaa. Yhteistyö muiden alueiden, kuten esimerkiksi Posion ja Kuusamon, kanssa voisi tuoda synergiaetuja ja lisätä matkailuvirtojen tasaisuutta koko alueella.

6.6 Pudasjärvi – Syötteen alue

Syöte on Pohjois-Pohjanmaan eteläisin tunturialue ja tunnetaan monipuolisesta matkailutarjonnastaan. Alueen matkailu on kasvanut tasaisesti viime vuosina, ja erityisesti yritysasiakkaiden ja kotimaisten matkailijoiden määrä on noussut. Syötteen vetovoima perustuu luonnonläheisyyteen, aktiiviseen ulkoiluun ja hyvinvointimatkailuun. Alue tarjoaa ympärivuotisesti toimivia palveluita: talvikaudella laskettelua ja hiihtoa, kesäisin patikointia, pyöräilyä ja luontomatkoja.

Sijaintinsa ansiosta Syöte tarjoaa suoran yhteyden erämaiseen luontoon: rinteet ja mökkikylät sijaitsevat niin lähekkäin, että esimerkiksi Syötteen kansallispuisto on saavutettavissa suoraan ovelta – ja mainoslause “nature untouch” pitää todella paikkansa. Erämaisuus, rauha ja puhdas luonto muodostavat alueen erityispiirteen.

Alueen vahvuutena on sijainti suhteellisen lähellä Etelä-Suomen markkinoita sekä hyvät liikenneyhteydet pohjoisen kohteisiin. Tulevaisuuden mahdollisuuksia on erityisesti majoituskapasiteetin ja palveluiden kehittämisessä sekä yhteistyössä muiden matkailualueiden kanssa: Syöte voisi profiloitua osaksi laajempaa matkailureittiä, jossa yhdistyvät esimerkiksi Kuusamo, Posio ja Salla – siten osa yhä kasvavaa pohjoisen matkailukokonaisuutta.

Investointien ja laajennusten osalta alueella tapahtuu merkittävää kehitystä. Hotelli Iso-Syöte panostaa tulevaisuuteen: suunnitelmissa on 23 uuden huoneen huonesiipi, joka valmistuu syksyllä 2026, ja investoinnin suuruudeksi on arvioitu noin 6,4 miljoonaa euroa. Samalla hotellin vuodepaikkamäärä nousee noin 350:een. Myös Pikku-Syöte tekee muutoksia: alueella sijaitsevaan hotelliin on rakentumassa majoituskapasiteettia.

Haasteena edelleen on kansainvälisen näkyvyyden kasvattaminen ja yhteyksien vahvistaminen lentoliikenteen kannalta, mutta potentiaali on merkittävä, sillä alue tarjoaa laadukkaita ja helposti saavutettavia luontoelämyksiä.

7. Lentoliikenteen kehityssuunnitelma

Kuten aiemmin raportissa on todettu, Kuusamon lentoaseman lentoliikenne perustuu nykyisellään sekä reitti- että tilauslentoihin. Reittiliikenteessä Finnairin ympärivuotinen yhteys Helsinkiin on keskeinen runkoyhteys, ja lisäksi alueella on suoria lentoja Keski-Euroopan markkinoilta, kuten Eurowingsin reitti Düsseldorfista ja Lufthansan reitti Frankfurtista. Myös Edelweissin yhteys Zürichistä tukee Keski-Euroopan markkinoiden saavutettavuutta. Tilauslentoja järjestävät useat matkanjärjestäjät, ja niiden merkitys korostuu erityisesti joulun sesonkiaikana.

Avainmarkkinoiden osalta Ruka-Kuusamon alueella kirjattiin vuonna 2024 yli 51 000 yöpymistä Iso-Britanniasta ja Irlannista, mikä tekee siitä tärkeimmän yksittäisen kansainvälisen lähdemarkkinan. Seuraavaksi suurimmat markkinat olivat Saksa lähes 29 000 yöpymisellä, Alankomaat ja Belgia yhteensä noin 21 000 yöpymisellä sekä Espanja ja Ranska, joista kertyi yhteensä vajaat 14 000 yöpymistä. Sveitsi muodosti hieman yli 3 000 yöpymistä, mutta sen merkitys on kasvussa uusien lentoyhteyksien myötä.

Kehittämistoimenpiteissä vuosille 2026–2029 painopiste on olemassa olevien yhteyksien vakauttamisessa sekä uusien reittien avaamisessa. Iso-Britannian osalta tavoitteena on reittilentojen vakauttaminen ja kohteiden sekä vuorojen määrän kasvattaminen. Lisäksi neuvottelut kesäkauden lentojen avaamisesta ovat keskeisessä roolissa. Saksassa jatketaan nykyisten yhteyksien vakauttamista, ja Eurowingsin reitin mahdollinen ympärivuotistaminen tarjoaa kasvumahdollisuuksia. Alankomaiden osalta tavoitteena on neuvotella uuden reittilennon avaamisesta Kuusamoon ja kehittää yhteyksiä kohti ympärivuotista palvelua. Ranskan markkinoilla pyritään avaamaan uusia reittiyhteyksiä, ja Espanjan kohdalla tavoitteena on paitsi nykyisen kauden pidentäminen myös uusien matkanjärjestäjäkumppanuuksien luominen ja kesäkauden lentojen aloittaminen. Sveitsin osalta Edelweissin Zürichin-yhteyden jatkaminen ja kehittäminen tukevat markkinoiden kasvua.

Strategisesti tärkeänä nähdään kevät-, kesä- ja syyskauden yhteyksien parantaminen, jotta alueen saavutettavuus vahvistuu myös talvikauden ulkopuolella. Tämä edellyttää matkanjärjestäjäyhteistyön syventämistä ja kotimaan tarjonnan monipuolistamista. Tavoitteena on, että Kuusamon lentoasemasta muodostuu entistä kilpailukykyisempi vaihtoehto myös ympärivuotisessa liikenteessä ja että se pystyy vastaamaan kasvavaan kansainväliseen kysyntään erityisesti keskeisillä eurooppalaisilla markkinoilla.

LENTOLIIKENTEEEN KEHITTÄMINEN 2026-2029

KUUSAMON LENTOASEMAN VAIKUTUSALUE

Avainmarkkinat	Nykytila	Kehittämistoimenpiteet & uudet avaukset			
(yöpymisten määrä, Ruka-Kuusamo, 2024)	(suurimmat toimijat)	2026	2027	2028	2029
UK & Irlanti (51 200 & 1 600)	- Charter: Useita matkanjärjestäjiä - Reittilennot: potentiaalia reittiliikenteelle	Uuden reittilennon neuvottelut ja avaus UK-KAO	UK: Reittilentojen vakauttaminen ja kohteiden/määrien kasvattaminen	UK: Neuvottelut kesäkauden lennoista	
Saksa (28 900)	- Charter: Useita matkanjärjestäjiä - Reittilennot: <u>Eurowings</u> / DUS, Lufthansa / FRA	Nykyisten reittien vakauttaminen ja mahdollinen ympärivuotisuus (<u>Eurowings</u>)	Uusien reittien potentiaalın kartoittaminen		
Hollanti & Belgia (18 800 & 2 100)	- Charter: Useita matkanjärjestäjiä - Reittilennot: potentiaalia reittiliikenteelle	Nykyisten yhteyksien vakauttaminen ja neuvottelut kesäkauden lennoista	Uuden reittilennon neuvottelut ja avaus NL-KAO		
Espanja & Ranska (8 800 & 5 000)	Charter: Joulu-charterlento	Espanja: Lentokauden pidentäminen nykyisestä, uusi matkanjärjestäjäyhteistyö	Espanja: Neuvottelut kesäkauden lennoista	Ranska: Reittilento-neuvottelut FR-KAO	
Sveitsi (3 400)	Reittilennot: Edelweiss / ZRH	Reittilentojen vakauttaminen ja kohteiden/määrien kasvattaminen	Matkanjärjestäjäyhteistyön kehittäminen		
Ympärivuotinen yhteys: Finnair / HEL		Kevät-, kesä- ja syyskauden yhteyksien parantaminen	Kotimaan tarjonnan monipuolistaminen		

Kuva 8: Lentoliikenteen kehittäminen Kuusamon lentoaseman vaikutusalueella.

8. Johtopäätökset

Kuusamon lentoaseman vaikutusalueella on vahva perusta lentoliikenteen kehittämiseksi, ja sen merkitys koko Koillismaan matkailun ja aluetalouden kannalta on keskeinen. Alueen infrastruktuuri, kehittyneet matkailupalvelut ja Ruka-Kuusamon vetovoimainen brändi yhdessä lentoaseman vaikutusalueen muiden matkailualueiden kanssa muodostavat vankan pohjan kansainvälisten yhteyksien laajentamiselle. Lentoasemalla on säännöllistä reittiliikennettä ja charter-yhteydet useisiin Keski-Euroopan kohteisiin, mikä luo hyvän lähtökohdan uusien reittien kehittämiseksi ja matkailun kasvulle.

Kokonaisuutena Kuusamon lentoaseman vahvuudet liittyvät sen saavutettavuuteen, sijaintiin matkailukeskusten ytimessä sekä matkailuinvestointien jatkuvaan kasvuun. Kansainväliset markkinat, erityisesti Iso-Britannia, Saksa ja Alankomaat, ovat edelleen tärkeimmät lähdealueet, mutta kasvua on nähtävissä myös Sveitsistä ja Etelä-Euroopan maista. Ympärivuotisen matkailun kehittämisessä korostuvat kestävän matkailun, luonnon ja vastuullisuuden teemat, jotka vastaavat hyvin kansainvälisen kysynnän suuntaan.

Suurimmat kehittämishaasteet, kuten kappaleessa 3.3. on tarkemmin käsitelyt, liittyvät lentoyhteyksien rajalliseen määrään ja vahvaan kausiluonteisuuteen. Kansainvälisten suorien yhteyksien operointi keskittyy talvikauteen, mikä rajoittaa matkailun ja liikematkustuksen kasvumahdollisuuksia muina vuodenaikoina. Riippuvuus Lufthansan konsernin reiteistä tekee lentoverkostosta haavoittuvan strategisille muutoksille.

Lisäksi kilpailu uusista yhteyksistä lähialueiden lentoasemien, kuten Rovaniemen ja Kittilän, kanssa on kovaa, vaikka samaan aikaan näiden kautta saadaan alueelle asiakkaita, joka taas tukee koko alueen saavutettavuutta. Näiden asemien laajempi tarjonta ja tunnettuus luovat painetta Kuusamon saavutettavuuden jatkuvalle kehittämiselle. Toisaalta haasteena on myös lentoasemien läheinen sijainti, jolloin tietyillä yhteysväleillä samasta kohteesta tulevat yhteydet voivat myös viedä matkustajia toisiltaan jättäen molemmat lentoyhteydet liian vähäiselle matkustajamäärälle.

Mahdollisuuksia tarjoaa lentoyhteyksien monipuolistaminen ja uusien markkina-alueiden tavoittaminen. Erityisesti kesä- ja syyskauden lentojen avaaminen, charter-liikenteen laajentaminen ja uusien reittien neuvottelut esimerkiksi Etelä-Eurooppaan tukisivat matkailun ympärivuotisuutta. Myös alueellinen yhteistyö Ruka-Kuusamon, Sallan, Posion, Taivalkosken, Suomussalmen ja Pudasjärven (Syötteen) välillä vahvistaa koko vaikutusalueen vetovoimaa ja tarjoaa yhteisen markkinointialustan lentoyhtiöille ja matkanjärjestäjille suunnattuun viestintään.

Kestävä ja vastuullinen matkailu nousee Kuusamon alueella selkeäksi kilpailueduksi. Luontokohteet, hiljaisuus ja puhdas ympäristö ovat tulevaisuuden matkailun avaintekijöitä, ja ne tukevat lentoyhteyksien perustelua ympäristövastuullisille markkinoille. Lisäksi digitaalinen ja visuaalinen markkinointi, joka hyödyntää ajantasaisia tilastoja, investointitietoja ja alueen tarinoita, lisää Kuusamon uskottavuutta ja kiinnostavuutta lentoyhtiöiden ja matkanjärjestäjien näkökulmasta.

Uhkakuvina on huomioitava lentoliikenteen yleinen murros: taloudelliset ja geopoliittiset epävarmuudet, lentoyhtiöiden strategiset linjaukset sekä ympäristö- ja päästörajoitukset voivat rajoittaa uusien reittien avaamista. Myös sesonkien mahdollinen lyheneminen ja ilmastonmuutoksen vaikutukset talvimatkailuun voivat muuttaa kysynnän rakennetta.

Kuusamon lentoasemalla on merkittävä vaikutus alueen talouteen: sen toiminta tukee vuosittain satoja työpaikkoja, satojen miljoonien eurojen liikevaihtoa ja merkittävää verokertymää. Lentoyhteyksien heikentyminen näkyisi nopeasti yritysten toimintaedellytyksissä ja veropohjassa, kun taas suotuisa kehitys olisi voinut kasvattaa alueen BKT:tä jopa 5–10 %.

Yhteenvetona voidaan todeta, että Kuusamon lentoasemalla ja sen vaikutusalueella on vahvat edellytykset kestäväan ja hallittuun kasvuun. Lentoyhteyksien monipuolistaminen, yhteistyön tiivistäminen alueen toimijoiden välillä sekä ympärivuotisen matkailun kehittäminen ovat keskeisiä toimenpiteitä, joilla alue voi vahvistaa asemaansa kansainvälisesti kilpailukykyisenä ja houkuttelevana matkailukohteena. Tällä hetkellä myös yhteydet muilta lento- ja rautatieasema paikkakunnilta tukevat Koillis-Suomen saavutettavuutta.

Lähteet

- Alueen matkailun ja muiden toimialojen haastattelut syys-lokakuussa, Kuusamo (Ruka), Naturpolis, Oulun kauppakamari, Posio, Salla, Suomussalmi ja Taivalkoski 2025.
- Finavia, Route Developmen Support 2025.
- Finavia, tilastotiedot Kuusamon lentoaseman matkustajamääristä 2024-2025.
- Finavia, tilastotiedot Kuusamon lentoaseman reittikohtaiset tiedot (O&D) 2024.
- Flight Connections-palvelu, reittiyhteydet Kuusamosta ja tärkeimmiltä vaihtolentoasemilta 2025.
- Open Street Map, raportissa käytetyt karttapohjat 2025.
- Pohjois-Pohjanmaan liitto: Lentoliikenteen merkitys Oulun, Kajaanin ja Kuusamon lentoasemien vaikutusalueella sijaitseville yrityksille 2023.
- Sitowise ja Kiila Consulting Oy: Lentoasematoiminnan järjestämisen vaihtoehtoja – loppuraportti 2024.
- Tilastokeskus, matkailun tilastotiedot Kuusamon lentoaseman vaikutusalueen kunnista, Kuusamo (Ruka), Posio, Pudasjärvi, Salla, Suomussalmi ja Taivalkoski 2024-2025.
- Valtioneuvosto: Valtakunnallisen liikennejärjestelmän suunnitelma vuosille 2026-2037, luonnos 2025.
- Visitory, matkailun tilastotiedot Kuusamon matkailualue ja Lapin suurista hiihtokeskuksista 2024-2025.

Lisätietoja

Port Experience

Timo Rissanen

Timo.rissanen@portexperience.fi

p. 044 722 1313

